

Щодо питань заробітної плати, то вона виплачується на умовах, визначених трудовим договором. Водночас, у разі неможливості своєчасної виплати заробітної плати внаслідок ведення бойових дій, строк виплати заробітної плати може бути відтермінований до моменту відновлення діяльності підприємства (ч. 4 ст. 10 Закону України).

Можна зробити висновки, що дані зміни у правовому регулюванні трудових відносин зумовлені умовами воєнного стану та спрямовані на забезпечення прав учасників трудових відносин та мінімізацію трудових спорів.

Список використаних джерел

1. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>.

2. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 03.08.2022 № 2394-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

3. Щодо організації трудових відносин в умовах воєнного стану: Інформаційний лист Нотаріальної палати України від 29.03.2022. URL: <https://document.vobu.ua/doc/10946>.

УДК 349.3:342.78

Наталія ПОЛІШКО,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Національної академії внутрішніх справ, доктор
філософії

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА Й ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Суспільство – це рушійна сила розвитку країни в цілому, а «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1], тому саме соціальній безпеці слід приділити особливу увагу, саме соціальна стабільність відіграє ключову роль у всій системі національної безпеки.

Вперше термін «соціальна безпека» задекларовано у Копенгагенській декларації про соціальний розвиток, яка була прийнята в 1995 році всесвітньою зустріччю на вищому рівні в інтересах соціального розвитку та добробуту людей. В даній декларації було розглянуто соціальні аспекти сталого розвитку та добробуту людей, що покликані забезпечити соціальну стабільність та безпеку у світі. Так, в Декларації проголошується (пункт 27), що «Міжнародне співтовариство, Організація Об'єднаних Націй, багатосторонні фінансові установи, всі регіональні організації та місцева влада і всі суб'єкти громадянського суспільства повинні внести свою лепту в зусилля і ресурси з метою зменшити нерівність між людьми і скоротити розрив між розвиненими і країнами, що розвиваються в рамках глобальних зусиль щодо зменшення соціальної напруженості і підвищити соціальну і економічну стабільність і безпеку» [2].

Війна завдала та продовжує завдавати непоправної шкоди соціальній безпеці України. Її результатом стало: зростання навантаження на систему соціальної підтримки та соціального страхування населення через постійне збільшення кількості громадян, які потребують отримання соціальних, реабілітаційних послуг та виплат при одночасному зменшенні надходжень до державного, місцевого бюджетів та фондів загальнообов'язкового пенсійного та соціального страхування; ускладнення верифікації інформації щодо фактичної кількості як дорослих, так і дітей, які потребують соціального захисту та підтримки; руйнування об'єктів соціальної інфраструктури, втрата доступу до особистих справ бенефіціарів соціальної підтримки; спеціалісти сфери соціальної підтримки населення також стають вимушеними переселенцями, що впливає на обслуговування населення; система соціальної підтримки не встигає адаптуватися до значних міграційних рухів громадян, зміною активної лінії ведення бойових дій та зміни переліку тимчасово окупованих територій, що, серед іншого, ускладнює здійснення соціальних, страхових та пенсійних виплат громадянам; емоційний розпач громадян від нерозуміння своїх соціальних прав та зобов'язань під час війни; недостатнє покриття громад мережею закладів, які надають соціальні, реабілітаційні послуги під час війни, особливо на територіях масового перебування переселенців; унеможливлення отримання громадянами України, які проживають у зоні активних бойових дій чи біля неї, на тимчасово невідконтрольних територіях України, належних їм виплат та соціальних послуг; поглиблення вразливості маломобільних груп населення від початку війни.

Зазначені фактори є наслідками екстенсивної соціальної політики, практику якої Україна успадкувала від радянських часів, тому визначений Президентом України курс на «перезавантаження країни» у післявоєнний час надає шанс переглянути складові існуючої застарілої, і як виявилось, вразливої до масштабної кризи соціальної системи.

Україна на шляху до членства в ЄС при формуванні нової соціальної політики має керуватися основоположними принципами функціонування ЄС. Пріоритетними напрямками соціальної політики України залишаються: підвищення рівня пенсійного забезпечення, цифрова трансформація соціальної сфери, соціальна підтримка малозабезпечених та осіб, які потрапили у складні життєві обставини, безбар'єрна інтеграція всіх членів суспільства, зокрема осіб з інвалідністю, інших маломобільних груп у соціально-економічне життя громад. З урахуванням сталості політичних пріоритетів у соціальній сфері, нова модель соціальної політики України, що відповідає принципам і стандартам соціальної політики ЄС та фінансовим можливостям держави, покращить якість людського життя, протистоятиме демографічним змінам, посилить рівень соціального захисту, сприятиме скороченню бідності, посилить соціальну єдність, допоможе подолати дискримінацію в усіх її формах та посилить довіру громадян до влади.

Соціальна безпека покликана забезпечити гідний рівень життя населення і можна стверджувати, що соціальна безпека – це стан захищеності життєво важливих соціальних інтересів людини, громадянина в поєднанні з інтересами всього суспільства від зовнішніх та

внутрішніх загроз національним інтересам у соціальній сфері, за якого забезпечуються громадянські права для усіх членів суспільства, стабільне економічне становище населення, вільний та всебічний розвиток особистості та збереження в суспільстві соціального миру.

Від соціальної безпеки залежить розвиток суспільних процесів. Оскільки основною метою гарантування національної безпеки є створення й підтримка такого соціального, економічного, політичного, міжнародного і військово-стратегічного становища країни, яке б створювало сприятливі умови для розвитку особистості, суспільства і держави, а соціальної безпеки – здатність держави забезпечити стабільне економічне становище населення та вільний розвиток особистості, то соціальну безпеку можна вважати однією з найважливіших складових національної безпеки [3].

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Копенгагенська декларація про соціальний розвиток. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_505
3. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки [Текст] : монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова [та ін.]; НАН України, Інститут економіки промисловості. Київ, Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2018. 184 с.

УДК 341.43-056.266(438)

Оксана ОНИШКО,

доцент кафедри теорії права, конституційного та приватного права Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ З ІНВАЛІДНІСТЮ В ПОЛЬЩІ

Особи з обмеженими можливостями – особи з інвалідністю є однією з соціальних груп населення, які найбільше схильні до соціальної ізоляції. Це відбувається через: негативні соціальні умови життя, ускладнений доступ до громадських місць, державних установ, транспорту, низький рівень освіти та зайнятості, недостатня підтримка для здобуття освіти, високі додаткові витрати, пов'язані з інвалідністю, відсутність відповідних спеціалізованих послуг, що в свою чергу призводить до того, що люди з інвалідністю змушені використовувати інституційні форми догляду, наприклад, будинки престарілих, чи користуватися допомогою соціальних працівників, яка теж потребує належного забезпечення.

На сьогодні Україна потерпає від збройної агресії Російської Федерації і найбільше біженців з України, серед яких є й особи з інвалідністю, прийняла Польща. Станом на липень 2022 року за даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців статус тимчасового захисту у Польщі отримали 1 мільйон 234,7 тисяч